

TMMOB

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI

İZMİR ŞUBESİ BÜLTENİ YIL:17 SAYI:172 EYLÜL 2004

- Teknoloji ÜRETİMİ VE ÜNİVERSİTELER
- Hileli Kombi Elektrik Sayaçları
- YİNE YENİDEN
- 17. YILA MERHABA
- EMO Tarihi

TMMOB ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI

1954
2004

ELLİNCİ YILINDA

TEKNOLOJİ ÜRETİMİ VE ÜNİVERSİTELER

Gelecekteki meslektaşlarımız olan mühendis adaylarımızın yeni bir eğitim dönemi başlıyor. Yeni eğitim yılı, özellikle Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) ile hükümet arasındaki sürekli gergin bir ortam içinde olması nedeniyle üniversitelerde daha da sıkıntılı geçeceğe benzer.

Yakın geçmişte hatırlayacağınız üzere hükümet üniversitelerin araştırma fonlarının kullanılmayan kısımlarını hazineye geri aktararak halen sürdürülen araştırmaların sekteye uğramasına sebep olmuştu. Bu şartlar altında üniversiteler bir yandan araştırma imkanlarını kendileri karşılamaya çalışırken bir yandan da mühendislik eğitimi için hayati önemi olan laboratuvarların güncel imkanlara sahip olabilmesi için gerekli yatırımlar yapamadılar. Bunun yanı sıra kısılan kadrolar yüzünden öğretim üyesi ve elemanı almakta ve eğitim kalitelerini yükseltmekte zorlanmaktalar. Bütün bunlara ek olarak üniversite kapılarına yığılan adayların baskısıyla daha da artırılan ve artırılmaya zorlanan bölüm öğrenci sayıları ve yatay dikey geçişler bölümlerin kapasitelerinin çok üstünde öğrencinin eğitim almasına neden olmakta bu da eğitimin kalitesinin günden güne düşürmektedir.

Üniversitelerin işlevi eğitimin yanı sıra araştırma ve bilim/fikir üretme işlevlerine ek olarak, ülkemizde eksikliği çokça hissedilen üniversite-sanayi işbirliğine katkı sağlamak, yapılan araştırma ve bilgi birikiminin ekonomiye katma değer olarak geri dönüşünü gerçekleştirmektedir.

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü (İYTE) kampüsünde kurulmakta olan İzmir Teknoloji Geliştirme Bölgesi (İZTEKGEB) üniversite-sanayi işbirliği kavramının altının doldurulmasında önemli bir kilometre taşı olma yolundadır. Üniversitelerin de şirketlerle beraber yönetiminde ve ortaklığında bulunduğu bir yapı tarafından yönetilen bölgede çeşitli sanayi kuruluşları kendi ar-ge merkezlerini kuracak ve üniversitelerin gerek laboratuvar altyapısından gerekse bilgi birikiminden yararlanarak teknoloji ve yazılım geliştirme uğraşına gireceklerdir.

İZTEKGEB, teknopark olarak da bilinen bir statüde işlemektedir. Bölge dahilinde kurulan şirketler gerektiğinde İzmir Üniversiteleri'nin laboratuvar ve altyapı olanaklarından yararlanabileceklerdir. Ayrıca üniversite personeli de bölgede faaliyet gösteren şirketlerde geçici sürelerle görevlendirilebilecektir. Bununla birlikte bölgede çalışan araştırmacı, yazılımcı ve AR-GE personelinin gelirleri her türlü vergiden muaf tutulmuştur.

Bu bölgeyi ticari olarak bir çekim merkezi haline getirmek için ise gelir ve kurumlar vergisinden ve muafiyet gibi önemli vergi avantajları sağlanmaktadır. Bütün bu avantajlar bölgenin sanayi, yazılım kurumları ve araştırma laboratuvarları için cazip hale gelmesini sağlamakta ve birçok şirket şu anda ar-ge ve yazılım merkezlerini bu bölgeye kaydırmayı planlamaktadır.

Sağlanan bu avantajlar her ne kadar bölgenin gelişimi için önemli bir katkı sağlasa da ülkemizde geçtiğimiz yıllarda bir çok alanda gözlemlenen vergi muafiyetleri konusundaki suistimallere meydan verilmemesi de amaca ulaşılmasında önemlidir. Bunun yanı sıra şirketlere sadece fiziki olanaklarını değil, nitelikli personelini de tahsis edecek üniversiteler bölgeyi tek başına sırtlayan bir konumda olmamalı burada faaliyet gösteren şirketler de yeterli katkıyı koymalıdır. Bölge içinde faaliyet gösteren şirketlerin çalışmaları da denetlenmeli amaca uygun olanaklardan yararlanmaları sağlanmalıdır. Bu sayede hedeflenen üniversite-sanayi işbirliği ve sonucunda da Türkiye'de teknoloji üretilebilmesi hedefine ulaşabilmek mümkün olacaktır.

Gelecekte teknoloji üretebilen ülkeler kervanına katılabilmek dileğiyle...

Özgür TAMER
EMO İzmir Şubesi YK Üyesi

1954
TMMOB
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ
ODASI
İZMİR ŞUBESİ BÜLTENİ
YIL:17 SAYI:172 EYLÜL 2004

Elektrik Mühendisleri Odası
İzmir Şubesi Adına Sahibi:

Musa ÇEÇEN

Yazı İşleri Sorumlusu
Şemsettin BABADAĞ

Yayına Hazırlayan

Kamer TÜRKYILMAZ

Ayda bir çıkar.

Elektrik Mühendisleri Odası
İzmir Şubesi Üyelerine Ücretsiz Yolların.

Yayın Komisyonu:

Avni GÜNDÜZ, M. Macit MUTAF, Ahmet BECERİK, Mehmet GÜZEL,
N. Sedat GÜLŞEN, Talat CANPOLAT, Özgür TAMER, M. Serdar ÇINARLI, Murat CEYHAN

Yazışma Adresi:

EMO İzmir Şubesi

1337 Sk. No: 16 K:8

Çankaya-İZMİR

Tel/Fax: 0.232.489 34 35

izmir@emo.org.tr

url:www.izmir.emo.org.tr

Baskı

Altındağ Matbaacılık

Baskı Tarihi:

14.09.2004

BORNOVA BELEDİYESİ ASANSÖR PROTOKOLÜ

Asansörde can güvenliğinin sağlanması konusunda meslek odaları ve yerel yönetimlerin işbirliği 11 Ağustos 2004 tarihinde Bornova Belediyesi ile yapılan asansör protokolü ile devam ediyor. Konak ve Narlıdere Belediyeleri ile 26 Temmuz 2004 tarihinde yapılan protokolün ardından Bornova Belediyesi ile gerçekleştirilen protokolle 2500'e yakın asansörün denetlenmesi hedefleniyor.

Şubemiz YK Başkanı Musa ÇEÇEN, MMO İzmir Şubesi YK Başkanı Doğan ALBAYRAK ve Bornova Belediye Başkanı Sırrı AYDOĞAN'ın imzaladığı protokolde; Musa ÇEÇEN asansör denetimleriyle İzmir'de ölümcül asansör kazasına rastlanmadığına değinirken, Doğan ALBAYRAK asansör denetimleriyle apartman yöneticileri uyarılarak, bakımçı firmaların standartlara

uygun asansör bakımı yapmalarının sağlandığını ifade etti.

ODA HUKUK DANIŞMANLARI TOPLANTISI

Odamızın hukuksal çalışmalarının gözden geçirilmesi amacıyla 21 Ağustos 2004 tarihinde Oda hukuk danışmanları Av. Hayati KÜÇÜK, Av. Gökhan CANDOĞAN, Av. Zeki İŞLEKEL Şubemizde bir araya geldi. Oda YK Yazman Üyesi Sıtkı ÇİĞDEM, Oda YK Üyesi Cem KÜKEY, Oda Onur Kurulu Üyesi Sabri AKSÜT, Şubemiz adına Taner İRİZ ve Ertan BEYAZIT'ın katıldığı toplantıda Odamızın hukuksal girişimleri ve olası sonuçları üzerinde değerlendirmeler yapıldı.

Toplantıda; SMM Belgesi almak isteyen Elektrik Elektronik Mühendisleri ile yaşanan sorunlar, hukuki boyut, enerji sektörü ve Türk Telekom'da yaşanan özelleştirme süreci görüşüldü.

Toplantıda ayrıca; ETKB'na karşı açılan YG projelerinde SMM Belgesi aranmaması yönündeki genelgenin iptali, TEDAŞ Genel Müdürlüğü'ne karşı açılan Elektrik YG Tesisleri İşletme Sorumluluğu Yönetmeliği, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na karşı açılan

Asansör Yönetmeliği'nin bazı maddelerinin iptali istemi, Emniyet Genel Müdürlüğü'ne karşı açılan Alarm Sistemleri genelgesinin bazı maddelerinin düzeltilmesi istemi hakkında açılan davalarda son durumla ilgili bilgilendirme yapıldı.

ÜYELERİMİZE DUYURU

TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu Sekreterliği'ne Şubemiz üyesi Mehmet GÜZEL atanmıştır.

Önceki dönem başarıyla yürüttüğü çalışmalarını ve yeniden aynı göreve getirilmesini kutlar, çalışmalarında başarılar dileriz.

EMO İzmir Şubesi
25. Dönem Yönetim Kurulu

BİLGİSAYAR MÜHENDİSLERİ MEDAK ÇALIŞMALARI BAŞLIYOR

Oda yapısı içinde farklı meslek alanlarında bulunan üyeler arasında dayanışmayı güçlendirecek politikaların oluşturulması, o meslek alanına özgü bilgi ve deney birikiminin oluşturulması, Oda birimlerinde yürütülecek çalışmaların eşgüdümlemesi, geliştirilmesi, üyelerin çıkarlarının korunmasına yönelik çalışma ve örgütlenmeyi kapsayan TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Meslek Dalı Ana Komisyonları Yönetmeliği kapsamında bilgisayar mühendisi üye sayısının 50'yi aştığı Şubelerde Bilgisayar

Mühendisliği Meslek Dalı Komisyonu kurulma çalışmalarının yürütülmesi kararlaştırıldı.

Bu karara ilişkin olarak 19 Ağustos 2004 tarihinde Şubemize bağlı bilgisayar mühendisleri ilk toplantısını gerçekleştirdi. Toplantıda bilgisayar mühendisliği mesleğine ilişkin bir forum düzenlenmesi, bu forum aracılığıyla yürütülen MEDAK çalışmalarının daha çok bilgisayar mühendisine ulaştırılabilmesi kararlaştırılırken, mevcut sorunlara ilişkin raporlamanın yapılması planlandı.

MÜHENDİSLİK SERTİFİKASI YASALARA AYKIRIDIR

Son zamanlarda sayıları giderek artan "mühendis sertifikası" veren kurs programlarına karşı EMO gerekli girişimleri başlattı. İlk olarak, internet üzerinden ya da gazete ilanlarıyla bu sertifikalardan verdiklerini duyuran kuruluşlara, yapılan işin yasal olmadığı hatırlatılarak "mühendis" unvanının programlarından çıkartılması istendi.

Bilindiği gibi 3458 sayılı "Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun" Türkiye'de Mühendis veya Mimar unvanı kullanabilecek olanları tanımlamıştır. Buna göre bir üniversiteden mühendislik diplomasına sahip olmayanlar bu unvanı kullanamıyorlar.

Yine aynı Kanun, mühendis unvanına sahip olmayanların, bu unvanla yapamayacakları davranışları sıralamıştır. Buna göre mühendislik diplomasına sahip olmayanlar Türkiye'de mühendis unvanı ile istihdam olunamaz, imzalarla sanat icra edemez, bu unvanları kullanarak rey veremez ve imza da koyamazlar. Bu duruma aykırı hareket edenlere yönelik cezalar da Kanun'da yer almaktadır.

Bu durumda, sertifika programı uygulayan kurslardan alınan belgelerle "mühendis" unvanının kazanılamayacağı ve bu unvanla istihdam olunamayacağı çok açık.

Aksi halde, bu unvanları kullananlar ile bu belgelere sahip olanları mühendis olarak istihdam edenler, 3458 sayılı yasaya muhalefet etmiş olacaklardır.

Diğer yandan "mühendislik sertifikası" verdikleri yönünde duyurular yaparak kurslar düzenleyen kuruluşlar, aynı zamanda yanıltıcı bilgi vermeleri ve düzenledikleri belgelerin içeriğindeki hakların kullanılamaz olması nedeniyle 4077 sayılı "Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun"a da aykırı hareket etmektedirler.

4077 sayılı Kanun'un 16. maddesinde "Tüketiciyi aldatıcı, yanıltıcı veya onun tecrübe ve bilgi noksanlıklarını istismar edici reklam ve ilanlar ve örtülü reklam yapılamaz" denilmektedir. Kanun'da bu duruma aykırı hareket edenlere yönelik yaptırımlara da yer verilmiştir.

Sertifika kurslarını düzenleyen kuruluşların programlarından "mühendis" unvanını çıkartmaları zorunludur. Bu unvanın Türkçe ya da başka bir dilde olması da fark etmemektedir.

Aynı şekilde bu kurslara katılacak olanların, edinecekleri sertifikalarla mühendis unvanıyla istihdam olunamayacaklarını, dolayısıyla bu içerikte bir belgenin hiçbir işlerine yaramayacağını bilmeleri gerekmektedir.

Elektrik Mühendisleri Odası uygulamanın takipçisi olacak ve gerek kurs düzenleyenler, bu kurslardan edindikleri belgelerle çalışanlar ya da bu kişileri çalıştıranlar hakkında yasal takibat başlatacaktır.

PROJE ONAY VE KABUL İŞLEMLERİ HAKKINDA TOPLANTI

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın Enerji Piyasası Kanunu'na göre elektrik tesislerinin projelerinin onaylanması, geçici ve kesin kabullerinin yapılması işlemlerinde yeni yapıya uyum sağlanması hakkında EMO Genel Merkezine yazdığı yazı üzerine Şubemiz tarafından 24 Ağustos 2004 tarihinde bir toplantı düzenlendi. Avni GÜNDÜZ, Halis KAYA, Cenk BÜYÜKSARAÇ, Şemsettin BABADAĞ, Musa ÇEÇEN ve Taner İRİZ'in katıldığı toplantıda oluşturulan görüşler değerlendirilmek üzere Oda Merkezi'ne gönderildi.

DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI'NDA TOPLANTI

Ankara Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı'nda 12 Ağustos 2004 tarihinde Makine Emniyeti Yönetmeliği, Belirli Gerilim Sınırları Dahilinde Kullanılmak Üzere Tasarlanmış Elektrikli Teçhizat İle İlgili Yönetmelik (Lvd-73/23/AT) ve Elektromanyetik Uyumluluk Yönetmeliği (EMC-89/336/AT) çerçevesinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından belirlenen ürün listeleri ve karşılaşılan sorunların görüşüldüğü toplantıya Odamızı temsilen Serdar TAVASLIOĞLU katıldı.

Sektörün pek çok kesiminden katılımın olduğu toplantı

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından belirlenen ürün listelerine gelen öneriler ışığında eklemeler yapıldı ve her kurumun bu listeleri kendi üyelerine en kısa sürede bildirmeleri istendi. İlave edilen ürün listelerinin zorunlu olarak yürürlüğe gireceği tarih 1 Ekim 2004 olarak belirlendi.

Ayrıca toplantıda Odamız tarafından CE işareti taşıyan ürünlerin piyasaya girerken mutlaka ilgili kurumlar tarafından denetlenmesi gerektiği savunuldu.

Dileyen üyelerimiz genel ürün listeleri ile eklenen ürün listelerine Şubemiz web sayfasından ulaşabilir.

İŞLETME SORUMLULUĞU EĞİTİMİ

6-7-8 Ekim 2004

EMO İzmir Şubesi
Toplantı Salonu

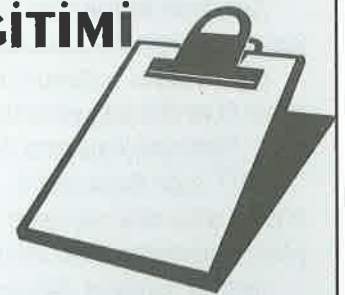
İçerik

- TMMOB ve EMO Tüzük ve Yönetmelikleri
- Mühendislik ve Etik
- Mühendislerin Hukuki Sorumlulukları
- Yönetmelikler/Standartlar
- Topraklamalar
- Transformatörler
- Kablolar, Ayırıcılar, Kesiciler, Sigortalar, Hücreler
- Panolar
- YG Dağıtım Şebekelerinde Koruma
- Elektrik Tarifeleri
- Elektrik Hizmetleri Genel Sözleşmesi ve Uygulanması
- Bakım Programları
- Manevralar
- İş güvenliği ekipmanları
- İşçi Sağlığı-İş Güvenliği
- Elektrik kazalarında ilk yardım

Katılım başvuru sırasına göre değerlendirilecektir. Ayrıntılı bilgi için

EMO İzmir Şubesi

Tel&Faks 0232.489 34 35 • e-posta izmir@emo.org.tr • www.izmir.emo.org.tr

CHP İZMİR MİLLETVEKİLERİNİN TMMOB İKK ZİYARETİ

Kentimize ve mesleğimize ilişkin sorunların ve çözüm önerilerinin iletilmesi, beklenti ve isteklerin saptanması amacıyla CHP İzmir milletvekilleri Abdurrezzak ERTEN, Sedat UZUNBAY, Enver ÖKTEM; Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) İzmir İl Koordinasyon Kurulu'nu 26 Ağustos 2004 tarihinde ziyaret etti.

Şubemiz'de gerçekleşen ziyarette TMMOB'a bağlı Gıda Mühendisleri, Mimarlar, İnşaat Mühendisleri, Elektrik Mühendisleri, Kimya Mühendisleri, Jeofizik Mühendisleri, Ziraat Mühendisleri, Peyzaj Mimarları, Makine Mühendisleri, Harita ve Kadastro Mühendisleri odalarının yönetici ve temsilcileri uzmanlık alanlarına ilişkin olarak saptadıkları sorunları ve çözüm önerilerini CHP İzmir milletvekillerine aktardılar.

TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu Sekreteri Mehmet GÜZEL; kente ilişkin iki önemli konunun kadrolaşma ve kamuya aktarılan kaynakların kısıtlanması olduğunu vurgularken TEDAŞ ve enerji sektöründe yaşananlardan örnekler verdi.

Ziyarette meslek odaları; olası bir depreme karşı İzmir'in buna hazır olması için, vatandaşın bilinçlendirilmesi, özellikle okul ve hastanelerin

güçlendirilmesinin hızla tamamlanmasını, Alsancak Limanı'nın genişletilmesinin yerine Çandarlı Limanı'nın yapılması, Menderes-Aliğa hızlı tren projesinin hayata geçirilmesini engelleyici konumda olan Hükümet'in yanlış tutumundan vazgeçmesi gerektiğini ifade ettiler.

Kamu çalışanı mühendis ve mimarların özlük haklarının düzeltilmesi, yerel yönetimlerle meslek odalarının bağıнын güçlenmesini de vurgulayan Oda temsilcileri milletvekillerinden sorunların çözümüne dair ortak tutumun sürmesi konusunda karar aldılar.

EMO AJANDA 2005

ODAMIZ TARAFINDAN SEKTÖRÜMİZDEKİ KURULUŞLARIN DAYANIŞMA İÇİNDE 17 YILDIR ABRUKSUZ ÇIKARILAN EMO AJANDASI, HEM GÜNLÜK POTANSİYELİ TAKIP EDEBİLECEĞİNİZ BİR YARDIMCI, HEM DE MESLEKİ YAŞANTINIZDA GEREKSİZİM DUYDUĞUNUZ TÜM TEKNİK BİLGİLERİ SİZİNİN BİR KAYNAKTIR.

YILIN YERİ	FİYAT
EMO AJANDA	11.500.000.000
ODAMIZ İÇİNE	3.500.000.000
ODAMIZ İÇİNE	3.000.000.000
ODAMIZ İÇİNE	3.000.000.000
ODAMIZ İÇİNE	3.500.000.000
ODAMIZ İÇİNE	3.250.000.000
ODAMIZ İÇİNE	7.750.000.000
ODAMIZ İÇİNE	3.000.000.000
ODAMIZ İÇİNE	900.000.000
ODAMIZ İÇİNE	3.750.000.000
ODAMIZ İÇİNE	2.000.000.000
ODAMIZ İÇİNE	2.000.000.000
ODAMIZ İÇİNE	2.000.000.000

İletişim:
EMO İstanbul Şubesi
0212.224 11 50 • ajanda@emo.org.tr

BARIŞ VE ÖZGÜRLÜK TALEPLERİMİZİ BİRLİKTE HAYKIRALIM

İkinci Dünya Savaşı diye bilinen İkinci Büyük Emperyalist Paylaşım Savaşı, 1 Eylül 1939 günü Nazilerin Polonya'yı işgaliyle başladı. Ardında 52 milyon ölü, milyonlarca yaralı, sakat insan ve moloz yığını haline gelmiş kentler ile acı ve gözyaşı bıraktı. Mayıs 1945'de son buldu.

İnsanlık tarihinin bu en acımasız, en kanlı ve en kirlili savaşının başladığı gün, yani 1 Eylül, Dünya Barış Günü olarak kabul edildi. İnsanlık bu gün hangi koşullarda, "Dünya Barış Günü"nü kutluyor?

Küreselleşme dünya halklarına; barış, adalet, kardeşlik, özgürlük değil, daha fazla yoksulluk, daha fazla işsizlik, daha fazla açlık ve daha fazla savaş getirmiştir. Küreselleşme en çıplak haliyle bugün Ortadoğu'dadır, Irak'tadır; küreselleşme en çıplak haliyle bugün Türkiye'de emeğin aleyhine çıkarılan yasalardadır.

Bugün dünyada küresel saldırı iki yönlü işletilmektedir: Birincisi sermayenin hareket alanını genişletmek için devlet yapılarının yeniden düzenlenmesi, ikincisi bu düzenlemeyi yapmayan/yapamayan ülkelere açık saldırı. Irak ve Türkiye bugün bu işleyişin iki örneğidir. ABD, Irak'ta açık işgalle küreselleşme sürecini işletirken, Türkiye yeni yasal düzenlemelerle sisteme dahil ediyor.

Ülkemizde son yasama döneminde de gerçekleştirilen, gerçekleştirilmeye çalışılan yasal düzenlemelerin çoğu küreselleşmenin gereksinimleri doğrultusundadır. Yapılan, ülkenin bütün olarak uluslararası sermayenin rant alanı haline getirilmesinin olanaklarını yaratmaktır. Yapılan emeğe ve demokrasiye karşı savaş açmaktır.

ABD, Ortadoğu'yu önümüzdeki dönemde sorunsuz bir bölge olarak görmek ve gereksinimleri doğrultusunda yeniden şekillendirmek istemektedir.

BİZ BARIŞ, EŞİTLİK VE ÖZGÜRLÜK İSTİYORUZ

Ortadoğu ve Türkiye önümüzdeki dönemde küreselleşmenin bütün çıplaklığıyla yaşanacağı alan konumundadır. Irak'ta başlatılan savaş bu bölgede uzun dönem devam edecek ve çatışmalar sürecektir. Türkiye'nin bu süreçten etkilenmemesi olanaksızdır.

Biz, şiddet ve baskı politikalarında ısrar edenlerin, çok kimlikli çok kültürlü bir toplumsal modeli dışlayarak, barışın

kalıcı hale getirilmesinden kaçınanların, iç ve dış politikada, gerilim yaratmaktan medet umanların, demokratikleşmeyi AB ile pazarlıkların sınırında tutup, hak arama mücadelesini anti-demokratik olarak görenlerin, yasal düzenlemelerdeki gelişmeleri bile hayata geçirmeyenlerin, barışın önünde en büyük engel olduğunu biliyoruz.

Biz, barışın, demokrasinin ve insan haklarının yerleşmediği bir ülkede emekçilerin haklarının korunmasının olanaklı olmadığını da biliyoruz.

Bugün barıştan yana olmak, emekten ve demokrasiden yana bütün güçlerle birlikte sermayenin yasalarla, bombalarla dünyada emekçilere karşı giriştiği savaşa karşı durmak demektir.

Bugün barıştan yana olmak, siyasal iktidarın çıkarmaya çalışacağı yasalara karşı 'emek'ten yana olmak demektir.

Bugün barıştan yana olmak, Irak'ta, Filistin'de yaşanan katliamlara karşı tüm dünyadaki barış ve demokrasi güçleri ile birlikte yan yana durmaktır.

Biz, Irak'ta, Filistin'de ve Afganistan'da işgalin sona ermesini, savaş suçlularının yargılanmasını istiyoruz.

Biz, bütün dünyada ekilen nefret tohumlarına, halklar arasında yaratılan düşmanlığa karşı barış istiyoruz, bölge halklarıyla dostluk ve kardeşlik içinde yaşamak istiyoruz, halkların kültürel ve insani haklarına saygı gösterilmesini istiyoruz.

Biz, yayılmacı ve teslimiyetçi bir dış politika izlemeyen, savaşa, işgale ve talana ortak olmayan, demokratik, sosyal hukuk devleti niteliğine sahip, kimliği, kültürü, dili, dini, mezhebi, görüşü ne olursa olsun, eşit haklara sahip yurttaşlar olarak yaşayabileceğimiz, ülkemizin ve toplumumuzun bir daha savaş ve şiddetle yaşamaması için öncelikle demokratikleşmeye yönelik çözümlerin benimsendiği, bağımsız, demokratik ve barış içinde bir Türkiye istiyoruz.

Evet, biz biliyoruz: Başka bir yaşam mümkün! Başka bir dünya mümkün!

*1 Eylül Dünya Barış Günü nedeniyle TMMOB tarafından yapılan basın açıklaması

MOLOZ ve RANT

Son günlerde rant takipçileri, İnciraltı bölgesine yönelik faaliyetlerini çöp ve çevresel görüntü bahanesiyle **"basın"** üzerinden yürütüyor. İzmir'de yasadışı yatırımlarının hamiliğine soyunan yayın organı, manşet başlıklarla derinliksiz ve bilgisiz ama kurnazca yayınlarına devam ediyor. İzmir ve Ege'deki her yasa ve hukuk dışı yapı ve **"yatırımı"** savunarak gazetecilik yapan grup basından, bankacılığa bankacıktan tekrar basına uzayan **"tutarlı"** çizgisiyle kentimizde yerleşik demokrasi ve hukuk kurallarını hiçe sayıyor. İmar planlarına aykırı, ayrıcalıklı girişimleri **"iş ve aş"** olarak sunan popülist söylemli ama her zaman seçkin aile ve grupların cemiyet gazetesi basın ahlakına ve etik değerlerine aldırmaşızın aynı nakaratı tekrarlıyor.

"Engelciler"...

Kentin en yoğun yerinde ayrıcalıklı **"bir defaya"** mahsus imar değişikliklerinin takibinde de, kamu kaynaklarının ve arsalarının devrinde de görev yapıyor. İzmir'in kültürel, tarihsel ve coğrafi özelliklerine uygun kentleşme ve istihdam projelerinin bilimsel değerlerle savunulması ve hayata geçirilmesi, doğru ve yerinde

yatırımların özellikle sanayi ve turizm yatırımlarının öncelikli yerine ranta dönük, kolay kazandıran **"merkez merkezli"** ayrıcalıklı yasadışı yatırımları savunuyor.

Kentin nefes alacağı, toplumsal yarar gözetilerek korunacak alanları **"çöp ve moloz"** dökülmesi gibi önemli bir saptamayla sekiz sütun yaparak konuyu yine çöpten sorumlu(!) meslek odaları ve sivil toplum örgütlerine getiriyor, ama bir türlü iş ve rant takipçiliğinden yansız ve objektif haberciliğe gelemiyor. Manşetlerini sopa gibi sallamaktan habercilik yapmaya fırsat bulamıyor.

Meslek Odalarının kanunlarla düzenlenmiş görev ve

sorumluluklarını bilmezden gelip, onların **"garibanlara, muhtaçlara yardım etmediğini"** duyuruyor. Yüzyılların mücadelesiyle basının sahip olduğu ve titizlikle korunması gereken etik değerleri işbirliği-güçbirliği oluşumlarının yanlış anlayışlarına terk ediyor. Habercilik ile lobıcılık arasındaki tercihi hep ikinciden yana yapıyor. Kentin merkezindeki gökdelenlerin ve yapıların büyüklüğünü haber yaparken, yasadışılığını küçülterek savunuyor. Dikkat edin nerede, yasal süreç atlanarak ve hiçe sayılarak yapılmış bir şey varsa orada onun **"çözün şunu"** diyen dar siyasi ve ekonomik çıkar gruplarından üflenen sesi yankılanıyor.

Mühendis, mimar ve şehir plancıları kente ilişkin önerilerini, doğruları ve yasaları gözeterek söylediklerinde

bir zamanlar siyaseten **"istemezük"** olarak adlandırılırken, şimdilerde, bu defa ne yazık ki basın adına "engelciler" olarak niteleniyorlar. Meslek Odaları ve sivil toplum kuruluşları kamuoyuyla paylaşırken, uzmanlık alanı haber ve habercilik olanlardan lobiler

adına değil toplum adına bir ses çıkmıyor.

Ama biz yine de bir gün **"haber"** de yapabileceklerine dair inancımızı koruyor, çöp ve molozla başlayan kamuoyu oluşturma sürecini dikkatle izliyoruz. Siz de dikkatle izleyin, çünkü İnciraltı'nda yeni bir ayrıcalıklı imar ve yasadışı devir için **"çözün şunu"** başlığı dizilmeyi bekliyoruz.

*TMMOB İzmir İKK tarafından 23 Ağustos 2004 tarihinde yapılan basın açıklaması

22 Ağustos 2004-Cumhuriyet

20 Ağustos 2004-Haber Ekspres

YILDIRIMDAN KORUNMA YÖNETMELİĞİ TASLAĞI TARTIŞILDI

Yapıların yıldırımdan koruma tesislerinin can ve mal güvenliği bakımından tasarımına, kurulmasına, işletilmesine ve denetlenmesine ilişkin hükümleri kapsayan Yıldırımdan Korunma Yönetmeliği Taslağı konusunda elektrik ve elektrik-elektronik mühendisi üyelerini bilgilendirmek amacıyla 19 Ağustos 2004 tarihinde Şubemiz Toplantı Salonu'nda panel düzenlendi.

Biberach Üniversitesi'nden Prof. Dr. İsmail KAŞIKÇI ve Radsan A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Fizik Y. Mühendisi Çetin TEKİN'in konuşmacı olarak yer aldığı panelin yöneticiliğini Şube Yönetim Kurulu Sayman Üyemiz Elk. Y. Mühendisi Taner İRİZ yaptı.

16 Haziran 2004 tarihinde yitirdiğimiz, gerek Orta Gerilim Transformatör Merkezlerinin Tasarımı adlı kitabın yayınlanmasında gerek yönetmelik çalışmalarında büyük emeği geçen Elk. Y. Mühendisi Güngör GÜRSEL'in anısına düzenlenen panel; Şube YK Başkanı Musa ÇEÇEN'in açılış konuşmasıyla başladı.

Açılış konuşmasının ardından ilk olarak Çetin TEKİN; yıldırımın oluşum süreci, yıldırımın ne olduğu gibi konuları katılımcılara aktardı. Yıldırımdan Korunma Yönetmeliği Taslağı'na ilişkin olarak görüşlerini "şu anda dünyada dış yıldırımlik konusunda, ülkelere göre farklı

uygulamalar vardır" diyerek açıklamaya başlayan TEKİN; yönetmelik taslağının hazırlanışında aktif paratonerlerin güvenli bulunmadığı için taslakta yer almamasını eleştirdi. Yönetmelik Taslağı AB standartları gereği (EN, HD, IEC, VDE) özellikle, Dış Yıldırımlik olarak "KAFES METODU"nu ele aldığı, bunun için standartta yapılan açıklamanın, yönetmelik taslağında, yıldırımdan tam korunmasını garanti edemez; ancak koruduğu yapının yıldırımdan hasar görme riskini önemli ölçüde azaltır ifadesinin yer aldığı belirten konuşmacı; bu tesbitin bilimsel bir gerçek olduğunu, Kafes ve Franklin metodları bile garanti vermezken aktif paratonerleri işe yaramaz ilan ederek ekonomik bir uygulamayı göz ardı etmenin doğru olamayacağını vurguladı.

Ülkemizde 1970'li yıllardan beri Erken Akım Yayan (Early Streamer Emission type) Paratonerlerin kullanıldığını belirten TEKİN; 2002 yılına kadar bu tür ürünler çoğunlukla radyoaktif paratonerken, 2002 tarihinden sonra uygulanan tek ESE tipi ürünlerin, aktif paratoner olduğunu belirtti. Standart bir yapıda Kafes uygulaması, Aktif Paratoner uygulamasından 3-5 kat pahalı olduğunu açıklayan Çetin TEKİN; aktif paratonerlere göre 3-5 kat daha pahalı olan

kafes uygulamasının bakım ve onarım masrafları da fazla olacağından, maliyetlerin daha da artacağını ve bu artışın önemli bir kısmının (tahminen %80'i) yönetmeliklere göre iş yaptıran resmi kuruluşlara düşeceğini vurguladı.

Yıldırımdan Korunma Yönetmeliği'nin TSE tarafından Nisan 2002 de yayınlanan TS IEC 61024-1 ve TS IEC

61024-1-1 ve tercüme çalışmaları süren bu konudaki IEC TC 81 kapsamındaki diğer standartların birleşiminden oluştuğunu, bu standartları sayfa sayfa toplayıp birleştirmek ve yönetmelik olarak sunmanın yanlış olabileceğinin altını çizdi.

İlk konuşmacının ardından Prof. Dr. İsmail KAŞIKÇI konu ile ilgili açıklamalarda bulundu. Norm ve yönetmelik kavramları arasındaki farkları açıklayan KAŞIKÇI; IEC ve EN normlarının gelişme sürecine ilişkin bilgiler de aktardı. Yıldırım Korunma Yönetmeliği bölümlerini incelemeye başlayan

Prof. Dr. İsmail KAŞIKÇI; amaç, kapsam, dayanak, uygulama ve tanımlar bölümünde topraklama gerilimi ve dokunma gerilimine karşı geliştirilebilecek önlemleri sıraladı. Yıldırım Korunma Sistemleri ile ilgili genel kuralları örneklerle açıklayan KAŞIKÇI; dış yıldırım koruma sistemini yakalama ucu sistemleri, indirme iletkeni sistemleri ve topraklama sistemleri olarak sıraladı. Yakalama ucu sisteminin tasarlanmasında koruyucu açı yöntemi, yuvarlanan küre yöntemi veya kafes yöntemi uygulanabileceğini belirten konuşmacı, indirme iletkeni sistemlerinin birkaç paralel akım yolunun bulunduğu, akım yolu uzunluğunun en kısa olduğu biçimde düzenlenmesi gerektiğini belirtti.

Topraklama sistemlerinde; halka topraklayıcılar, düşey topraklayıcılar, Yıldız topraklayıcılar, temel topraklayıcı çeşitlerinin kullanılabileceğini belirten

KAŞIKÇI, genel koşullarda topraklama düzenlemelerini ikiye ayırdı. İç yıldırımdan koruma sistemlerine de değinen Prof. Dr. İsmail KAŞIKÇI, yıldırımdan koruma sistemleri için koruma seviyelerinin seçilmesi konusunu açıkladı. Yılda yapıya doğrudan yıldırım boşalma sıklığı (Nd), yıldırım sonucu meydana gelecek hasarın olasılığı ve yapıya yıldırım boşalması sonucu ortaya çıkabilen olası hasarların ortalama bedeli dikkate alınarak tahmin edilebileceğini ifade eden KAŞIKÇI Yıldırım Korunma Sistemlerinin Tasarımı, Tesisi, Bakımı ve Denetlenmesi konusunda bilgi verdi

Radyoaktif ve aktif yıldırımlılık sistemleri, özel yapıların ve tesislerin durumu, yönetmelik taslağının eksiklerinin tartışıldığı panelin son bölümünde ayrıca; yıldırımdan korunma sistemi projelerinin onaylanması, kabulü, periyodik bakım, muayene ve denetim ölçümlerinin nasıl ve kimler tarafından yapılacağı, yıldırımdan korunma uzmanlığı için sertifikalandırma konularında üniversitelerin ve meslek odalarının rolü konularına değinildi. 60'ı aşkın üyemizin katıldığı panel konu ile ilgili bu tür etkinliklerin devamı dileğiyle son buldu.

ÜYELERİMİZE DUYURU

TEDAŞ Genel Müdürlüğünün 28-05-2004 tarihli yazısı gereği enerji talebinde bulunanlardan enerji müsaadesi etüd bedeli adı altında herhangi bir bedel TEDAŞ EDM'ler tarafından alınmayacaktır.

Ayrıca, TEDAŞ İzmir EDM Yönetim Komitesi tarafından daha önce 178.000.000.- TL + KDV olarak uygulanan geçici ve kesin kabul ücreti ise 115.000.000.-TL + KDV olarak belirlendi.

17. YILA MERHABA

....Bültenimizin başarılı olabilmesi ve işlevini yerine getirebilmesi; Oda-Üye arasındaki ara halkaların güçlendirilmesi, bağlantıların sağlamlaştırılması ve daha iyi işler duruma getirilmesi ile olanaklıdır. Bu başarı sizlerin salt okur olmaktan öte katılımcı okur olmanız ile sağlanabilir kanısındayız. Bu katkılar sizlerin, teknik-bilimsel ve sosyal içerikli yazıları ile eleştirilerine kadar genişleyebilir.

Sektörümüzde, mühendislik hizmetlerine verilen önemin giderek küçüldüğü, yatırımların azaldığı, çalışanların ücretlerinin hızla eridiği, kemer sıkma politikalarının egemen olduğu bir ortama karşın, siz üyelerimize bültenimizde ülkemiz ve meslektaşlarımızla ilgili olumlu haberler vermeyi umarak MERHABA diyoruz. Saygılarımızla...

Bu satırlarla Eylül 1988'de yayın hayatına başlayan Şube Bültenimiz, Eylül 2004 sayısı ile 17. yılına girmekte.

Şube Yönetim Kurulu'nun 17. Çalışma Dönemi'nde yayın çalışmaları öncelikli konu olmuş, bülten yayını ile üyelerle sağlıklı ilişkiler kurulması ve geliştirilmesi amaçlanmıştı. Bölgesel haberlerin daha geniş bir şekilde ve zamanında üyelere iletilmesi görevini üstlenen Şube Bülteninin ilk yıllarında; sektör haberleri dışında, sosyal, kültürel ve aktüel konulara yer verilmiş, ayrıca üyelerden gelen talep üzerine "Hukuk Köşesi" gibi sürekli köşeler yer almıştı. Bülten sayılarında yer alan yazılar, gazetelere gönderilmiş, özellikle TEK dosyası, ücretlerle ilgili araştırmalar, termik santral, planlama konuları basında ilgi görmüştü.

1992 yılı Mart ayına kadar 8 sayfa olarak yayınlanan Bültenimiz; daha sonra 12 sayfa ardından 16 sayfaya çıkarıldı. Ayrıca Yönetim Kurulu'nun önemli gördüğü konularda broşürler hazırlanmış ve üyelerimize Bülten ile birlikte ek olarak göndermiştir. Gökova Termik Santrali ve Özelleştirme broşürü bu dönemde yayınlanan broşürlere bir örnektir. Sonraki yıllarda; eklenen reklam sayfaları ile sektördeki firmaların ürün ve hizmetlerin tanıtılmasına olanak sağlayan Bültenimiz, böylelikle Odaya mali yük getirmeden

yayın hayatını sürdürdü. Sayfa sayısını 24 e çıkaran Bülten'le birlikte "Elektrikte Özelleştirme ve Olası Sonuçlar", "Sayısal Mobil Telefon Sistemleri", "Ulusal Enformasyon Altyapısı", "Orta Gerilim Dağıtım Sistemlerindeki Uygulama Sorunları ve Çözüm Önerileri" ile "Nükleer Güç Santrallerinin İşletilmesindeki Teknik Sorunlar ve Çevre" konulu ekler yayınlanmıştı.

Üye bilgilerinin güncellenmesi ve üye-Oda çalışmalarına üyelerin yön verebilmesi için hazırlanan anket formları da Bültenle beraber belli dönemlerde gönderilerek üyelerle iletişimin hızlandırılması da sağlanmıştır. 1995 yılında Üye Profili Anketi, Eğitim Anketi üyelere Bültenle birlikte gönderilen eklerden bazılarıdır.

Şube çalışma alanımız içindeki, İzmir, Aydın, Manisa illerinde 2750'ye yakın elektrik, elektronik, haberleşme ve bilgisayar mühendisi üyelerimize, ülke düzeyinde 100'ün üzerinde EMO birimlerine, KKTC ve TMMOB birimlerine, bölgemizdeki tüm meslek odalarına, protokol ve milletvekilleri ile yurt genelinde bir çok firma, kurum ve kuruluşa, düzenli ve ücretsiz olarak gönderilmektedir. Gerek sektörel gerek aktüel yazıların bulunduğu Bültenimizin 17. yılında üyelerimizin katkılarının devamını diliyoruz.

FORUM

KAMU

ÇALIŞANLARININ

SORUNLARI

14 Ekim 2004-Perşembe

Saat : 18.00

EMO İzmir Şubesi Toplantı Salonu

EMO İzmir Şubesi
1337 Sk. No:16 K:8 Ashan Çankaya-İZMİR
Tel&Faks 0232.489 34 35
e-posta izmir@emo.org.tr
www.izmir.emo.org.tr

YİNE YENİDEN

“Bugün teknolojinin insanlığı aştığı kesin.

Ancak birgün mutlaka insanlık da teknolojiyi aşmayı başaracaktır.”

Albert EINSTEIN

Türkiye'de nükleer santral kurulmasına ilişkin çalışmalara ilk olarak 1967 yılında başlanılmış, 1977'de işletmeye girmesi planlanan 300 MW gücündeki nükleer santralin fizibilitesi oluşturulmuştur. Bu amaçla 1971 yılında TEK (Türkiye Elektrik Kurumu) bünyesinde Nükleer Santraller Dairesi kurulmuş, ancak bu çalışmalar sonuçsuz kalmıştır. Daha sonra 1974 yılında Mersin-Akkuyu olarak belirlenen 600 MW'lık bir nükleer santralin 1983 yılında işletmeye girecek şekilde tesisine karar verilmiştir.

1970'li yılların ülke bütünsel yapısına göre, önce Marmara ve Karadeniz bölgelerinde kurulması planlanan bu santral, Milli Güvenlik Konseyi'nin ileri sürdüğü stratejik nedenlerle (Yunanistan'dan ve SSCB'den gelecek olası tehlikeler) bu bölgelere karşı çıkması sonucunda, güneye kaydırılmış ve Mersin-Akkuyu nükleer santral yeri olarak belirlenmiştir. TEK'in programına alınan santralin tesisi için 1977 yılında üç İsviçreli, bir Fransız firmasından oluşan konsorsiyum (Aseo Atom) seçildiği halde, konsorsiyum ile görüşmeler belli bir süre sonra kesilmiştir. 1983 yılına dek süren sessizlik döneminin ardından firmalara yeniden “yap-işlet-devret” modeline göre çağrı yapılmış, Kanadalı AECL firmasının Akkuyu'da, ABD'li General Electric firmasının da Sinop'ta santral kurmaları istenmiştir.

Ancak, Çernobil kazasıyla birlikte Pandora'nın Kutusu açılmıştır. Ukrayna-Çernobil'deki “RBMK-1000” tipindeki nükleer santralin 4 no'lu reaktörü 26 Nisan 1986'da infilak edip, kalbindeki toplam yakıtın %70'i dünyaya yayıldığında, radyasyondan etkilenen ülkeler arasında Türkiye başta geliyordu. Böylece nükleer santral kurma teşebbüsleri bir süre için askıya alınmış ve 1992 yılına dek bekleme dönemine girilmiştir.

1992 yılının Aralık ayında yedi nükleer santral firmasından teklif istendi. Sonra bu çalışma da sonuçlandırılmadı. Yirmiyedi yılda açılan, ertelenen, sonuçlandırılan, sonra sonuçları iptal edilen, yeniden açılan, yeniden ertelenen...ihalelerle gelinen son süreçte; 13 Ocak 1994 tarih ve 21817 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan ilan ile Akkuyu'da nükleer santral kurulması bir kez daha gündeme geldi. Konuyla ilgili danışman ülke olarak Hindistan belirlendi. Türkiye'de

kurulacak nükleer santral, Hindistan Atom Enerjisi Komisyonu'nun önerileri doğrultusunda gerçekleştirilecekti. Yapım ihalesini değerlendirmek üzere Güney Koreli KAERI (Korea Atomic Energy Research Institute) müşavir firma olarak seçildi. Ancak bu tercihler de konu üzerinde yapılan çalışmaları sonlandıramadı. 1996 ve 1997 yılları da nükleer santral ihalesi tartışmalarıyla geçti. Bu arada 1993 yılında TEK bünyesinde kurulan Yeni ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları Müdürlüğü, nükleer santral çalışmalarını tikayabilir kaygısıyla kapatıldı.

Dışa bağımlı olmadan sürdürülebilir bir kalkınma çizgisinde; siyasal, sosyal, çevresel argümanlarla bütünleştirilmiş bir ekonomik kalkınma sağlanabilmesi noktasında enerji-çevre-ekonomi bileşkesinden konuya yaklaşıp, yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarımızın kullanılabilirliğini ortaya koyan ve nükleer santral ülkesi için sakıncalı gören kesimlere rağmen, Hükümetlerce nükleer santral kurma çalışmaları ısrarla sürdürülürken, Türkiye 8 Ocak 1999'da trajikomik bir biçimde radyasyonla yüzyüze geldi. İkitelli'de bir hurdalıkta ortaya çıkan 7 cm boyunda, 3 cm çapındaki “Kobalt 60” izotopu çevreye radyasyon saçtığı halde yeri uzun süre tespit edilemediğinden, birçok yurttaşımızın ölümcül nedenlerle hastaneye yatmasına neden oldu. İşte Türkiye gerçeği; ufak bir radyoaktif kaynaktan dahi baş edemeyen bu ülke. Aynı yıllarda doğal çöpün gereken teknik koşullarda saklanamaması sonucu patlaması ve 38 insanımızın can vermesi. Bu kadar basit sorunları

durumlarına ilişkin bilgiler Tablo 2, 3 ve 4'de verilmiştir.

2003 yılında elektrik üretiminde %8,5 oranında artış oldu ve üretim 140,2 milyar kWh olarak belirlendi. Buna karşılık tüketimde %7,5 oranında artış oldu ve 115,2 milyar kWh

441 adet nükleer santral işletmede bulunmaktadır (1974 yılında Uluslar arası Atom Enerjisi Ajansı'nın-IAEA-hazırladığı raporlara göre 2000 yılında dünyada 4500 adet nükleer santral işletmede olacaktır).

ELEKTRİK ÜRETİMİNDE KAYNAKLARIN PAYI (bin kWh)				
	2002		2003	
	Miktar	Pay (%)	Miktar	Pay (%)
Toplam Üretim	129.206	100.0	140.284	100.0
Termik	95.448	73.9	104.899	74.8
Taş Kömürü	4.256	3.3	8.719	6.2
Linyit	28.090	21.7	23.630	16.9
Fuel-oil	9.894	7.7	8.662	6.2
Motorin	266	0.2	0	0.0
Doğal gaz	51.611	39.9	62.300	44.4
Jeotermal	105	0.1	89	0.1
LPG	397	0.3	369	0.3
Nafta	750	0.6	1.060	0.8
Diğer	81	0.1	70	0.1
Rüzgar	48	0.0	61	0.0
Hidrolik (su)	33.709	26.1	35.324	25.2

olarak belirlendi. Tüketim, üretimin 2002 yılında %82,9'u iken, 2003 yılında %82,1 olarak gerçekleşti. 2003 yılında sanayinin kullandığı elektrik miktarında %5,1 oranında artış olduğu görülmektedir. Değer, 2003 yılındaki sanayi üretimindeki artış oranının altındadır. Bu açıdan ortada bir çelişki vardır!

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın 1987 yılındaki değerlendirmelerinde ve yapılan tahminlerde 2003 yılı için enerji talebinin 202 milyar kWh olacağı belirtiliyordu. 1996 yılında ise, elektrik enerjisi talebi için 170,8 milyar kWh değeri verildi. Bunu veren yetkililer, 1996-2003 yılları arasında ekonominin %40,2 oranında büyüyeceğini tahmin ediyordu. Oysa ekonomimiz bu yıllar arasında ancak %19,5 oranında büyüebildi. Yıl 2004, bugün de yetkililer ileriye dönük yanılsamalı tahminler yapmayı sürdürüyor ve konuyu yine nükleer santrale getiriyorlar.

Nükleer enerjinin temiz ve güvenilir olduğunu günümüzde neredeyse tüm dünya ülkeleri yalanlarken, hala bunun ülkemizde bazı çevrelerce gerçekmiş gibi gösteriliyor olması şaşırtıcıdır. Nükleer santraller dünya elektrik üretiminin %16'sını sağlamaktadır ve uzun süredir bu oran aynı kalmıştır. 2003 yılı sonu itibarıyla dünyada

Uluslar arası Atom Enerjisi Ajansı'nın verilerine göre; ABD ve Kanada 1978 yılından beri yalnız bir adet nükleer santral siparişi vermiştir. Ayrıca, ABD'de yapımı planlanan 116 santral projesi iptal edilmiştir. Ülkedeki daha 16 yıllık işletme süresi dolan Precatt'daki Trojan, Rowe'daki Yankee Rowe, New-York'taki Shoreham, San Onofre Unit 1 santralleri ise, ekonomik ömürlerini doldurmadıkları halde kapatılmıştır. Almanya'da 1982 yılından beri hiç nükleer santral sipariş edilmemiştir. Ülkemiz nükleerseverlerinin sürekli örnek gösterdikleri Fransa 1997 yılından itibaren 2010 yılına dek tüm nükleer programını askıya almıştır. Oysa bilinmedir ki, Fransa tüm doğal enerji kaynaklarını hidrolikler dahil kullanmış, gel-git enerjisinden dahi enerji elde etmiş bir ülkedir. İspanya, yapmayı planladığı 56 nükleer santraldan yalnızca 8 tanesini bitirip, geriye kalanları iptal etmiştir. İtalya'da 1987'de yapılan referandum sonucu 3 santral kapatılmıştır. İsveç yine yapılan referandumla 2010 yılından sonra nükleer santralleri tasfiye etme kararı aldı.

TABLO-2

İngiltere, Çernobil kazasından sonra yapımı süren 3 santrali iptal etti. İsviçre'de 15 yıldır hiç nükleer santral yapılmadı. Avusturya ve Filipinler tamamlanmış olan nükleer santrallerini çalıştırmıyorlar. Avustralya, İzlanda, İrlanda, Danimarka, Norveç, Portekiz, Yunanistan, Yeni Zelanda anti nükleer politika uyguluyorlar.

Soğuk savaş yıllarının başında dünya enerji sektörleri, fosil yakıtların neden olduğu karbondioksit emisyonları, küresel ısınma, sera etkisi ve asit yağmurlarına çözüm

ELEKTRİK ÜRETİMİNDE ÜRETİCİ KURULUŞLARIN PAYI (bin kWh)				
	2002		2003	
	Miktar	Pay (%)	Miktar	Pay (%)
Toplam	129.206	100.0	140.284	100.0
EÜAŞ	63.306	49.0	54.643	39.0
Üretim Şirketleri	19.646	15.2	45.446	32.4
Otoprodüktörler	20.286	15.7	22.931	16.4
TEÜAŞ'a bağlı ortaklıklar	21.461	16.6	15.243	10.9
Ayrıcalıklı şirketler	4.507	3.5	2.021	1.4

arayışlarını alternatif enerji olarak gördükleri, nükleer teknolojide yoğunlaştırdılar. Olayın bir boyutu da dünya nükleer silahlanma sektörünün oluşturulmasıydı. Ancak süreç içinde, enerji için bu modelin güvenilirlikten uzak ve pahalı olması yanında atık sorunun çözümsüzlüğü bu ülkelerin kendi topraklarında nükleer santrallardan uzaklaşmalarını gerektirdi. Elleri kalan atık/geri teknoloji ise, henüz özgür ve demokratik tartışma mekanizmalarını yeterince oluşturamayan ülkelere satılabilirdi. İşte Türkiye, ülkemiz enerji sektörü ne yazık ki, uzun yıllar bu noktada takılı bırakılmış ve bu süreçte binlerce yıllık dünya tarihinin insanlığa bıraktığı doğal bir miras olan yenilenebilir enerji kaynaklarımızın kullanımı geciktirilmiştir. Batı ülkeleri ise, yenilenebilir enerji teknolojilerinde ileri adımlar kaydederek, zamanla diğer ülkelerin de er veya geç yönelim göstereceği bu alanda bilgi, deneyim ve birikimlerini hızla artırma yoluna giderek, gelecekte de dünya ölçeğinde kendilerine üstünlük yaratma yarışına girmişlerdir.

Bu bağlamda, Fransız Framatom ile Alman Siemens ortaklığının Akkuyu'da düşünülen nükleer santrala talip olmalarının nedenlerine bakarken daralan pazar sorununun yanında, nükleer atıklarını Akkuyu santral atıklılarıyla harmanlanıp, Türkiye'de Toros dağlarına güvenli (!) bir şekilde depolanabileceği önerisini geçmişte getirdiklerini anımsamakta yarar bulunmaktadır. Ayrıca, Türkiye'de nükleer santral tesis etmek konusunda yıllarca yoğun lobi yapan firmalardan Westinghouse'un 26 yıldır, Siemens'in 22 yıldır kendi ülkelerinden hiç sipariş almadığının nedenlerinin

sorgulanması gerekmektedir. Yine ülkesinde uzun yıllar sipariş almayan Candu nükleer santrallarının 7 si ise, uzmanlarca yapılan denetimlerde yetersiz, tehlikeli ve yönetim hatası bulunduğu gerekçesiyle kapatılmıştır.

Ülkemizi nükleer santral endüstrisinin pazarına radyoaktif atık ve teknoloji çöplüğüne dönüştürmeye hiçbir gücün hakkı yoktur, olamaz.

Nükleerseverlerin iddia ettikleri gibi, dünyada yalnızca 3 adet nükleer santral kazası yaşanmadı. En büyükleri olan ve kamuoyuna açıklanmak zorunda kalınan 1957 Windscale (İngiltere), 1979 Three Mile Island (ABD) ve 1986 Çernobil (Ukrayna) felaketleri dışında, her an Çernobil felaketine dönüşebilecek yüzlerce kaza yaşandı. Nükleer Denetleme Komisyonu (NCR) kayıtlarına göre, sadece ABD'de olası felaket içeren 169 kaza olmuştur. Yine ABD'de sadece 1980 ile 1989 yılları arasında 34.000 operasyon hatası, 104 reaktör durdurma olayı ve çalışanların ölçülebilir dozlarda radyasyona maruz kaldıkları 104.000 olay rapor edilmiştir. Bunların içerisinde sadece TMI Kazasının maliyeti 1 milyon dolardır. Japonya'da 1992 yılında 20 adet kaza rapor edilmiştir. Rusya yine 1992 yılında tam 205 adet kazayı rapor etmek zorunda kalmıştır. İngiltere'de ise gizlenen ve çok sonra ortaya çıkarılan (örneğin Windscale nükleer kazası 25 yıl sonra ortaya çıktı) 17 adet ciddi boyutlarda kaza olmuştur. 30 Eylül 1999 tarihinde Japonya'da Tokaimura Nükleer Santralindeki kazadan sonra, modern, güvenilir, yüksek teknolojilere sahip, çalışkanlıkları ve sorumluluklarıyla anılan Japonlar bile, çok karmaşık ve birbirleriyle sıkı bağlantılı ve eşlenik, irili ufaklı elektronik, mekanik, pnömatik, elektromekanik modülden oluşan bilgisayar kontrollü bir işletim sistemine sahip santralda, en ufak bir modülde oluşacak aksaklık veya arızada ona bağlı başka sistemlerin de devre dışı kalarak, kestirilmesi güç birçok ciddi zincirleme aksaklığın ortaya çıkabileceği yapı üzerindeki işletme anlayışlarını eleştirdiler ve santrali kapattılar.

Geçtiğimiz günlerde (09/08/2004) yine Japonya'da Fukui bölgesindeki Mihama nükleer santralında oluşan buhar sızıntısı sonucu (radyasyon sızıntısı yok) 4 kişi öldü, onlarca insan kalp ve akciğer sorunlarıyla hastaneye kaldırıldı.

Hidrojen bombasının yaratıcısı olarak kabul edilen Prof. Dr. Edward TELLER şöyle diyor; "ciddi bir nükleer aksilik olması olasılığı gerçektir. Böyle bir aksilik olması durumunda oluşacak hasar ise sonsuzdur."

ELEKTRİK TÜKETİMİNDE ÜRETİCİ KURULUŞLARIN PAYI (bin kWh)

	2002		2003	
	Miktar	Pay (%)	Miktar	Pay (%)
Toplam Tüketim	107.168	100.0	115.255	100.0
Resmi Daire	5.397	5.0	5.017	4.4
Sanayi, Otoprodüktör	52.569	49.1	55.292	48.0
Ticarethaneler	10.415	9.7	12.600	10.9
Meskenler	23.378	21.8	24.924	21.6
Tarımsal Sulama	2.626	2.5	3.403	3.0
Şantiyeler	1.298	1.2	1.382	1.2
Sokak Aydınlatması	4.113	3.8	4.570	4.0
Diğer, EÜAŞ direkt satış	7.390	6.9	8.067	7.0

TABLO-4

Bakü-Tiflis-Ceyhan petrol boru hattı inşaatında 40 kilometrelik bir bölümün yakınında yaşayan karatavukların yumurtlama dönemleri olduğu için inşaat çalışmalarına ara verildiğini açıklayan Sayın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, benzer duyarlılığı ülkesi insanı ve doğası için de umarız gösterecektir. Ayrıca, nükleer santrallerin kaza riskinin yüksekliği yanında, Türkiye'nin deprem riski taşıyan genel jeolojik yapısı ve santral yeri olarak düşünülen Akkuyu'nun 20-25 km güneydoğusundan aktif durumdaki Ecemiş fay hattının geçtiği bilinmektedir. Bu konuda dünyaca kabul görmüş Ottawa Deprem Araştırma Enstitüsü'nden Prof. Karl Buckt houht'un raporunda ve 9 Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri Teknolojisi Enstitüsü'nün İngiliz Jeologlarından oluşan heyetle birlikte yaptıkları araştırma sonuçlarında hep aynı gerçek vurgulanmaktadır; 7 şiddetinde bir depremin 40 yıl içinde Akkuyu'nun 100 km yakınında olma olasılığı %50'dir.

Nükleer santraller ilk yatırım, lisanslama, güvenilirlik konularında ayrı ayrı çok yüksek maliyetler içerir. Bunların yanında nükleer santrallerin birde kapatılma maliyetleri vardır. Nükleer Denetleme Komisyonu tarafından yayımlanan rapora göre; 1000 MW'lık bir nükleer santralin sökölme maliyeti 200 milyon dolar olarak belirlenmiştir. Buna sökölme sonucu ortaya çıkan 18.000 metreküp radyoaktif yakıt ve malzemenin çevreden yalıtım gideri olan 500-700 milyon dolar eklenir ve reaktörde bir kaza olmadığı kabul edilirse, bir reaktörün 25-30 yıl sonra kapatılma bedeli, nükleer severlerin iddia ettikleri gibi reaktör maliyetinin %5-10'u değil, milyar dolar düzeyindedir. Örneğin Main Yankee santralının kapatılma maliyeti 2 milyar dolar olmuştur. Ayrıca bu santralin bakım masrafları da çok yüksektir. Örneğin Fransa Çernobil'den sonra 39 milyar harcama suretiyle nükleer santrallerin bakımını yaptırmak zorunda kalmıştır.

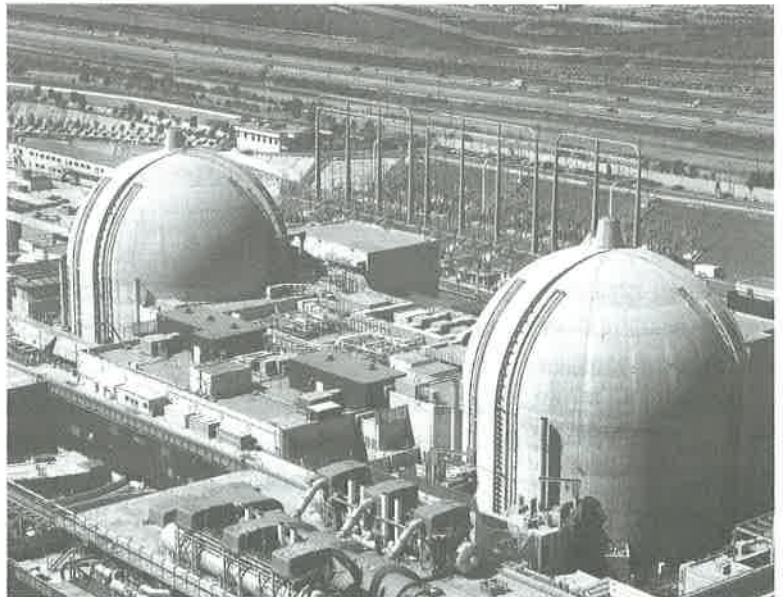
Ülkemizde nükleer santraller için yeterli uranyumun bulunduğu, yakıt yönünden bir sıkıntımız olmayacağı iddialarının karşısındaki gerçek şudur; yaklaşık 9000 ton civarında zengin olmayan ve yurt dışında nükleer yakıt olarak kullanılmak üzere zenginleştirme işlemlerine tabi tutulması zorunlu olan uranyum rezervimiz bulunmaktadır. Bu rezerv, 30 yıl işletmede kalacak 1000 MW'lık bir santralin ancak gereksinimini karşılayabilecek seviyededir.

Bir iddia da, nükleer teknoloji sayesinde, ülkemizin insan ve teknolojik kültürünün, altyapısının gelişeceği, kalitesinin artacağıdır ve ülkenin sanayileşmesinin hızlanacağıdır. Nasıl ki bilgisayarların mikro işlemcisini hazırlayarak, bilgisayar

yaptığımızı ya da F-16'ların elektronik ve mekanik tüm parçalarını ABD'den alıp, Türkiye'de monte ederek uçak yaptığımızı iddia edemezsek, nükleer santrali anahtar teslimi olarak alınca da ülkemize yüksek teknolojiyi sokmuş olmayacağız. Eğer gerçekten bu ülkede yüksek teknolojiye sahip olmak istiyorsak, yazılım, telekomünikasyon projeleri, rüzgar, güneş, jeotermal enerji, çevre teknolojileri, bilgi teknolojileriyle uğraşmak daha akılcı bir tercih olacaktır. Bu çizgide söz yıllar öncesinden, Montaigne'den geldi, "başkalarının bilgisiyle bilgin olabilesek bile, ancak kendi akımla akıllı olabiliriz".

Nükleer santrallara yatırım yapılmasıyla sera etkisinin azaltılacağı iddialarının karşısındaki gerçek; nükleer santraller sera etkisine çözüm olamaz. Çünkü, nükleer güç şuanda dünya elektriğinin %16'sını karşılamaktadır. Bunun yanında elektrik enerjisi üretiminin %28'inde fosil yakıtlar kullanılmaktadır. Fosil yakıtlar nükleer endüstrinin alternatif oluşturamayacağı alanlarda da (örneğin ulaştırma) büyük oranda kullanılır. Sonuçta, dünyadaki tüm elektriğin nükleer santraller tarafından üretildiği varsayılsa bile, bu duruma göre küresel ısınmada yaklaşık %11'lik bir azalma olacaktır.

Enerji politikamız, genel ekonomi politikalarımızdan, sanayileşme stratejisinden ve dış politikamızdan bağımsız düşünülemez. Enerji konusunda atılacak her adım, ülkemizin sanayileşme ve ilerlemesine doğrudan yansıtacağından, verilecek yanlış ya da geciken kararlar, ülke kalkınmasını tersi çevrimle etkileyecektir. Ekonomi tarihi ise, ulusların enerji kaynaklarına egemen olma mücadelelerini içermektedir. Ancak, insanların yaşamları için uygun koşulların ortadan kalktığı bir dünyada, ekonomik kalkınma kavramı da yaşama ortamı bulamaz.

HİLELİ KOMBİ ELEKTRİK SAYAÇLARI KÖTÜ YÖNETİMİN AÇIKLARINI KAPATABİLİR Mİ?

Söylenen ama yaşanmayana bakılırsa çağımız bilgi, şeffaflık çağı imiş!. Üstelik bunların gerçekten tadına varılabilmesi için serbest piyasa ortamında, rekabet koşullarının oluşturulması da gerekirmiş (!).

Doğrusu bu tekerlemeleri işitmeye başladığımızdan bu yana yaşantımıza olumlu bir yansıması bir yana, ülke yaşamımız allak bullak oldu, olmaya da devam ediyor.

Kime nasıl güvенеceğimizi bilmiyor, şüphe kıskacında yaşıyoruz.

Yüzümüzdeki gülümsemeyi yitireli bir haylidir oldu, zira her an kazıklanabileceğimizi biliyoruz. Sahi son olarak Telekom haberleşme zamları duyurusunu bile yurttaşa müjde verir gibi yaparak gerçekleştirmemiş miydi?

Neyse biz konumuza dönelim. Elektronik sayaçlar EMO'nun tüm uyarılarına karşın, "büyük bir devlet erkanının yakininin" çıkarına yönelik olarak paldır küldür uygulamaya sokulmuştu. Bu uygulama önceleri kaçak elektrik mücadelesi için savunulur gibi yapılmış, optik gözle yapılacak okumaların yurttaşlarla tartışmaları ortadan kaldıracığı ile devam edilmiş ve sonraları ise enerji üretim tesislerinin verimli çalıştırılması için puant tarifesi uygulamasının yaratacağı avantaj vurgusunda karar kılınmışsada bu noktanın yurttaşa açıklanması unutulmuştu!

TEDAŞ, 3 fazlı işletmelerde elektronik sayaç kullanımını eski aboneler için isteğe bağlı, yeni aboneler için ise zorunlu tutmuştur. Üç vardiya çalışan firmalar elektronik sayaçlardaki tarife kullanımının enerji tüketiminde avantaj sağlayacağı düşüncesiyle eski mekanik sayaçlarını elektronik sayaçlarla değiştirmişlerdir. Buraya kadar herşeyin açıklanan şekilde geliştiğini varsayalım. Ancak açıklanmayan ya da yazılı düzenlemelerde belirtilmeyen bir nokta var ki, işletmeleri kavrayamadıkları bir şekilde zora sokmuş, enerji girdisinde azalma sağlanması beklenirken artışlara neden olmuştur.

Bilindiği gibi TEDAŞ, abonesi olan üç fazlı işletmelere reaktif enerji tüketimini belirli sınırlar içinde tutmak için reaktif güç kompanzasyon sistemini zorunlu tutmaktadır. Bu kabul edilir bir teknik zorunluluk olmakla birlikte, üç fazlı elektronik sayaçlarda reaktif enerjinin nasıl hesap edildiği

sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Reaktif enerji, endüktif (+) ve kapasitif (-) olmak üzere iki bileşenden oluşmaktadır. Abonelerin aşırı endüktif bileşenli yükleri, TEDAŞ'ın dağıtım şebekesini olumsuz yönde etkilemekte, sistemin verimli ve daha fazla aboneye enerji taşınmasının yanında kaliteli enerji dağıtılmasına da engel olmaktadır. Bu yüzden aboneler kendi tesislerinde sisteme belli miktarda ters yönlü reaktif güç kompanzasyonu yapmak zorundadırlar. Bu sayede elektrik dağıtım sisteminden çekilen endüktif bileşenlerin değeri azaltılarak dağıtım şebekesi ve transformator tesisleri daha verimli çalışır hale getirilmiş olacaktır.

Ancak kompanzasyonun da aşırı miktarda olmaması gerekmektedir. Yönetmelikler bu nedenle endüktif tüketimin ve kapasitif yüklemenin aktif enerjiye oranına göre sınırlamalar getirmiştir. Bu sınırlar; endüktif/aktif enerji için %33 ve kapasitif/aktif enerji için ise %20 dir.

Üç fazlı işletmelerde dünyada ve eski mekanik sayaçlarda uygulanan yöntem; birim zamanda (sn) her fazda biriktirilen enerjiler (işaretli olarak) aralarında toplanmakta ve sonuç işaretine göre ilgili sayaca yazılmaktadır.

Bunu bir örnekle anlatalım. Birim zamanda (sn) o an çekilen reaktif güçler aşağıdaki gibi olsun. (Aktif güç 100 kWatt)

1. (R) Fazı : + 25 kVAR

2. (S) Fazı : - 25 kVAR

3. (T) Fazı : + 10 kVAR

Sonuç : + 10 kVAR'dır.

İndüktif enerji / aktif enerji = $+10 / 100 = \%10$ dur. Anılan zaman dilimi içinde bu değer % 33 lük sınır içinde olduğundan reaktif enerji bedeli veya bir ceza da ödenmemesi gerekir.

Yazılı olmamakla birlikte TEDAŞ'ın sayaç üreticilerine üretim onayı ver(me)me tehdidi ile ürettirdiği elektronik sayaçlar ise, birim zamanda her fazdan çekilen reaktif gücü işaretlerine göre ayrı ayrı toplanmakta ve işaretlerine göre ilgili bölümlere aynı anda yazmaktadır!

Örnekeleyecek olursak;

Birim zamanda(sn) o an çekilen reaktif güçler, bir önceki örnekte belirtildiği gibi olsun.

sayaçlar...

(Aktif güç 100 kWatt) ;

4. (R) Fazı : + 25 kVAr

5. (S) Fazı : - 25 kVAr

6. (T) Fazı : + 10 kVAr

Sonuç : + 10 kVAr'dır.

Sonuç olarak +35 kVAr(sn) İndüktif sayaca, -25 kVAr(sn) ise Kapasitif sayaca yazılmaktadır!

+35/100 = % 35 İndüktif (sınır % 33 idi, **abone cezaya sokuldu.**)

-25 / 100 = % 25 Kapasitif (sınır % 20 idi, **abone cezaya sokuldu.**)

Uygulama doğru reaktif enerji kayıt yöntemi değildir. Çünkü birim zamanda toplam reaktif gücün tek yönlü bileşeni olabilir.

Aşağıda reaktif güç formüller incelenirse ;

UL1 = L1 fazından ölçülen gerilim değeri

IL1 = L1 fazından ölçülen akım değeri

$\Phi 1$ = L1 fazına ait gerilim ve akım arasındaki açı iken,

1 faza ait Aktif Güç ; PL1 = UL1 x IL1 x cos $\Phi 1$

1 faza ait Reaktif Güç; QL1 = UL1 x IL1 x sin $\Phi 1$

Toplam Aktif Güç ; P = PL1 + PL2 + PL3

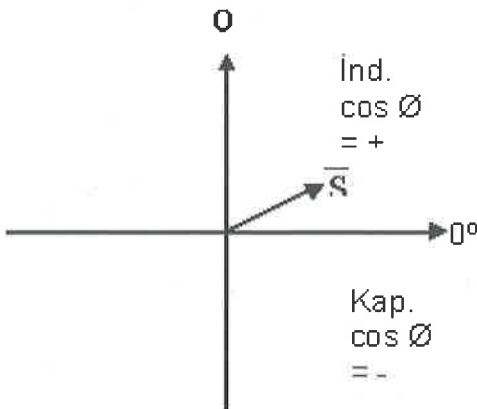
Toplam reaktif güç ; Q = QL1 + QL2 + QL3

Görünen Güç ;

$$S = \sqrt{P^2 + Q^2}$$

$$\cos \Phi = \frac{P}{S}$$

Aşağıda güç vektör diagramında ilgili bölgeler ve işaretleri verilmiştir.

Yukarıda görüleceği üzere farklı bir hesap ya da değerlendirme yolu olmamasına karşın ;

“BU SAYAÇLAR DOĞRU OKUMAKTA AMA YANLIŞ KAYDETMEDİRLER..“

“TEDAŞ üretim onayı verdiği elektronik (Aktif + İndüktif + Kapasitif) Sayaçlarda, birim zamanda oluşan toplam reaktif gücün hesaplanması şartı aranması yerine ayrı ayrı kaydedilmesinin sağlanmasını istemekte, uygulama ile TEDAŞ ve diğer dağıtım şirketlerinin halkın cebinden haksız olarak gelir elde etmesine yol açmaktadır. Bu güveni kötüye kullanmak, hileli teraziyle mal satmaktır.”

Bu soygundan küçük işletmeler de payını almaktadır; Yukarıda açıklananlar çerçevesinde TEDAŞ yetkililerinin bulunduğu bu harika çözüm özellikle üç fazdan dengesiz yükler kullanan işletmelerde (tekstil atölyeleri, benzin istasyonları, torna-kaynak atölyeleri, bankalar, çok sayıda büro veya dükkan barındıran işletmeler, vergi daireleri, özel TM'li askeri-sivil lojmanlar, siteye ait yazlık evler) ceza ödenmesine neden olmaktadır.

Şu anda piyasada satılan tüm elektronik kombi elektrik sayaçları, enerji yazma mantığını bu şekilde yapmak zorunda bırakılmakta, aksi takdirde onay alamamak şantajı ile karşı karşıya kalmaktadır. Sonuçta tüm sayaç firmaları, sorunun farkında olmasına karşın elleri kolları bağlanmış durumdadır.

Sanayi Ticaret Bakanlığı, Enerji Bakanlığı ve ilgili kurumlar üzerlerine düşen görevi yapmalıdır.

TEDAŞ yetkilileri bu sayaçlara TSE kontrolünden sonra onay verdiğini açıklasa da, TSE'nin reaktif sayaçlarla ilgili standartlarında dengesiz yüklü durumda doğruluk test deneyinin olmaması, tüm deneylerin dengeli ve aynı işaretli yükler ile gerçekleştiriliyor olmasından dolayı **TSE de bu soygunun aracı haline getirilmektedir.**

Bu bilerek sürdürülen bir soygundur!

Bilime, matematiğe, mühendisliğe, ekonomiye, kamu çıkarlarına aykırı olan bu uygulama düzeltilmeli, bugüne kadar haksız yere alınan bedellerin iadesi ile, uygulamayı bilerek hayata geçirenler ve sürdürenler hakkında yasal işlemler başlatılmalıdır.

EMO, yasanın kendisine tanıdığı yetki, görev ve sorumluluklar çerçevesinde konunun takipçisi olacağını, idari ve hukuki girişimlerde bulunacağını bir basın metni ile açıklamıştır.

50. YILINDA DÜNDEN BUGÜNE TMMOB ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI KİTLESELLEŞME YILLARI (1967-1972)

1.Giriş :

Ülkemizde 1960'lı yılların ortalarında özel yüksek okullarla birlikte başlayan mühendis mimar sayısındaki büyümenin yanında yaşanan ekonomik gelişmeler sonucu ,istihdam hacminin daralması da mühendis kitlesi üzerinde sayısal artış kadar etkili olmuştur. Bu yıllarda hem mesleki uygulamaların hem de eğitimin sığlaşması faaliyet türü olarak mühendisliğe atfedilen **seçkinciliği** aşındırmış; mühendislik-mimarlık hızla kitle mesleği olma yolunda yaygınlaşmıştır. Gerileyen toplumsal prestijleri mühendis ve mimarların 70'li yıllara gelirken ekonomik düzeylerini de belirlemiş, "**kaybedenler**" arasına girmişlerdir. Bu koşullarda artan toplumsal hareketlilik, toplumun çeşitli kesimlerinde yaşanan hızlı siyasallaşma TMMOB'ni etkilemiştir.

2.EMO Çalışmaları (1967-1972)

1960'lı yılların ikinci yarısında ülkemizi ve meslektaşlarımızı yakından ilgilendiren çok önemli olaylar geliyor, EMO yönetimlerinde bulunanlar bu gelişmeleri izlemekte, yorumlamakta ve tavır göstermekte büyük zorluk çekiyordu. Serbest çalışanlardan, kamu kesiminde çalışanlara kadar çok farklı nitelikteki kişileri barındıran **EMO'nun yönetim kurullarında devletin üst kademe bürokratları ve özel sektör temsilcileri bulunuyor**, Odanın üyelerinin büyük çoğunluğunu ise kamu kesiminde zor koşullar altında çalışan mühendisler oluşturuyordu. EMO yönetimine egemen anlayış, genel kurullarda artık dile getirilmeye başlanan eleştirilere yönelik olarak, yayımladığı Çalışma Raporunda (1969) görüşlerini şöyle açıklamaktadır. "**İlk yılların teşkilatlanma heyecanı içersinde odaların hakiki görev ve yetkilerinin neler olduğu gözden kaçmış ve odalar adeta her işle uğraşır ve her şey muktadir bir kuruluş olarak kabul edilmişlerdir. Oysa**

HACİM KAMOY

1924 doğumlu. 1946 yılında İTÜ Elektrik Fakültesinden mezun oldu. Yüksek Lisans çalışmasını İngiltere'de tamamladı. THY, TRT, PTT işletmelerinde çeşitli görevler üstlendi.1976 yılında ASELSAN Genel Müdürlüğüne atandı, 25 yıl aynı görevi sürdürdü. 1995 yılı EMO Ulusal Hizmet Ödülü de içinde olmak üzere çeşitli kurumlarca ödülleri verilen Hacim Kamoy, EMO 8. ve 9.Dönem YK Başkan Yard., 14. ve 15. Dönem YK.Başkanı, 17. ve 18. Dönem Oda Onur Kurulu Üyelik görevlerini üstlenmiştir.

Anayasamızın 122'nci maddesinde hukuki dayanağını bulan meslek teşekküllerinin yapacakları kamu görevlerinin anlam ve kapsamı belirlidir. Meslek teşekküllerinin asıl fonksiyonları bir taraftan mesleki faaliyetleri korumak diğer taraftan da meslek mensupları arasında ki düzen ve disiplini sağlamaktır. Diğer bir deyişle odalarımız mesleki hizmet gören ve bu hizmetin gerektireceği etüt ve çalışmalarda bulunan teşekküllerdir. Bu nedenle odalarımızın çalışmalarındaki ağırlık mesleki faaliyetlere dönük olmalıdır." 1970 yılına gelindiğinde, dar bir çerçeve içinde kalarak sadece meslek sorunları ile ilgilenen ve bu tutumun doğru politika olduğunu savunan oda yönetimine egemen gruba karşı, "Elektrik Mühendisleri salt meslekle ilgili sorunlarla değil, bu sorunları doğuran yurt sorunları ile de ilgilenmelidir**" görüşünü savunan devrimci/demokrat mühendislerin oluşturduğu grup, **14-15 Şubat 1970** günlerinde yapılan **EMO 16. Genel Kurulu**'nda seçimleri kazandı. EMO'nun devrimci nitelikte ilk yönetim kurulunu oluşturan kadro, Odanın güçlü örgüt niteliğine kavuşabilmesi için açıkladığı bildirimde şunları söylemektedir. "**Sorumlarımızın ancak ve ancak üyelerimizin bir örgüt etrafında yaratacağı beraberliğin verdiği kuvvetle cesur ve enerjik yöneticilerin çabaları birleştiği zaman çözüme ulaşacağına inanıyoruz. EMO'nun bir mühendisler örgütü olması sebebiyle mücadele****

Elektrik Mühendisleri Odası İzmir Şubesi Kuruldu...

Elektrik Mühendisleri Odası'nın 14.Genel Kurul Toplantısında kurulması öngörülen İzmir Şubesi 8 Haziran1968 Cumartesi günü İzmir Yüksek Mühendisler Birliği Salonunda yapılan 1. Genel Kurul Toplantısı ile faaliyete geçmiştir. Genel Kurul Başkanlık Divanı için yapılan seçimlerde Başkanlığa Naim Karaosman ,Başkan Vekilliğine Ali Okur ve yazmanlıklara Kamuran Gülan ile Ergun Elgin seçilmişlerdir. Toplantıya İzmir Valisi N.Kemal Şentürk ve İzmir Belediye Başkanı Osman Kibar şeref misafiri olarak katılmışlar ve yaptıkları konuşmalarda Şube için başarı dileklerinde bulunmuşlardır.

İzmir Şubesi 1.Genel Kurul Toplantısına İzmirli üyelerimiz büyük alaka göstererek yaptıkları konuşmalarda muhtelif meselelerimize değinmek suretiyle yönetim kurulunun çalışmalarına yön vermişlerdir. Konuşmalar sonunda yapılan seçimlerde Şube Yönetim Kuruluna; Ergun ELGİN, Vural DURAK, Yaşar SOYDINÇ, Cengiz ÜNDEYOĞLU ve Yüksek LEVENDOĞLU, Denetleme Kuruluna Suat Şerif EKEN, Güngör GÜRSEL, Celal DEMİRAG seçilmişlerdir.

EMO ODA ORGANLARI (1967-1972) ÇİZELGESİ

Y Ö N E T İ M K U R U L U	DÖNEM NO	13. DÖNEM	14. DÖNEM	15. DÖNEM	16. DÖNEM	17. DÖNEM	18. DÖNEM
	Genel Kurul Tarihi	18-19 Şubat 1967	17-18 Şubat 1968	22-23 Şubat 1969	14-15 Şubat 1970	27-28 Şubat 1971	19-20 Şubat 1972
	Başkan	Münir Tanyeloğlu	Hacim Kamoy	Hacim Kamoy Mustafa Parlar	Özdoğan Gündüz	Latif Karadağ	Metin Oruç Beştepe
	Başkan Yrd.	Adnan Dinçel	Suzi Örnekol Mükrem Erkin	Suat Kumbasar	Nazif Tepedelenlioğlu	Metin Oruç Beştepe	Ahmet Varol
	Yazman	Mükrem Erkin	Gültekin Türkoğlu	Gültekin Türkoğlu	Akad Çukurova	Aybars Urgan Kaya Nomaler	Kaya Nomaler
	Sayman	Turhan Onur	Suat Kumbasar	Orhan Unlüsoy Ayhan Fuat Fırat	Lütfü Akkan	Yalçın Saraçoğlu	Bekir Özgirgin
	Üye	Fikri Çağlar	Mustafa Parlar	Mustafa Parlar Nafiz Çubukçu	Turhan Onur Cevdet Aydemir	İbrahim Meral Rıza Akçan	Halil Eker
	Üye	Cihat Kahraman	Mükrem Erkin Esat Yazgan	Özdoğan Gündüz	Yılmaz Dağdeviren	C. Sait Erdemli Sırrı Erkan	Sırrı Erkan
	Üye	İlhan Tezel Enver Töreli	Adil Güray	Gökçen Çapkıncı	Engin Günçe Metin Oruç Beştepe	Ayhan Süsler Kaya Nomaler	Esen Ergin
Oda Denetleme Kurulu Üyeleri	Tahsin Armay Zahit Toker Ayhan Fuat Fırat	Tahsin Armay, Seyfi Kipmen, Orhan Unlüsoy Zahit Toker	Tahsin Armay Zahit Toker Seyfi Kipmen	Seyfi Kipmen, Aydın Ersak, Nevzat Yıldırım	Lütfü Akkan, Tanju Özkayalı, Aydın Ersak	Lütfü Akkan, Yalçın Saraçoğlu, Nevzat Yıldırım	
Oda Onur Kurulu Üyeleri (İki yıl için seçiliyor)	Naci Tuncer, Kemal Tan, Suzi Örnekol, Necdet Tanay, Vasif Huncan, Turgut Özal			Galip Baloğlu, Münir Tanyeloğlu, Ayhan Türeli, Mehmet Erdemir, Zeki Turgay, Halil Köksal		A. Galip Mutdoğan, Hacim Kamoy, Güney Gönenc, Halil Eker, Cahit Dalokay, Mehmet Erdemir	
TMMOB YK EMO Temsilcisi	—	—	—	—	—	—	

gücünü tüm elektrik mühendislerinden almasını arzu ediyoruz. Kişisel bağlantılar, devlet ricali ile çeşitli görüşmeler ancak bu mücadele ilkesi içinde değerlendirilebilir. Yani bizim sorunlarımızı çok tanınmış, çok geniş çevresi olan, saygıdeğer şu veya bu kişinin kişisel nüfuzunu kullanarak çözebilmesi olası değildir. Bu şimdiye kadar hep böyle olmuştur ve geriye baktığımızda gördüğümüz hep bu olgudan başka bir şey değildir."

Bu yıllarda gerçekleştirilen önemli çalışmalardan biri özel yüksek okullar konusudur. EMO, bu okulların

montajcı geri sanayiinin bir gereği olarak ortaya çıktığını, yetersiz eğitim vermesinin yanında Devlet Üniversite ve Yüksek Okullarının çalışmalarını baltaladığını, öğretim üyesi sorunu ortaya çıkardığı ve bu sorunun devlet üniversitelerini etkilediğini açıklayarak tek çözümün devletleştirme olacağını belirtmiştir. Devletleştirmeden amaç, bu okulların kapatılması ve yeniden açılmasının önlenmesi ile bu okulların öğrencilerinin eğitimlerinin tüm olanaklar kullanılarak devlet üniversitelerinde sürdürülmesidir. Genel eğitim sorununun bir parçası olan özel yüksek okullar konusunda asgari bir çözüm önerisi o yıllarda Odamızca böyle dile getirilmiş ve okullar **Anayasa Mahkemesi kararıyla devletleştirilinceye değin mezunları 15. Genel Kurul Kararı gereğince EMO'ya üye kaydedilmemiştir.**

1970 yılının 20 Mayısında, 1958 yılından beri 4/10195 Sayılı Kararname esaslarına dayalı olarak ücret alan kamu çalışanı mühendislerinin 657 Sayılı Devlet Personel Yasası kapsamına alınması üzerine EMO, bu yasanın karşısında tüm

MÜNİR TANYELOĞLU

1923 Konya doğumlu. İlk ve orta eğitimi Konya'da bitirdikten sonra MTA adına burslu olarak gönderildiği İngiltere, Manchester Üniversitesinde 1948 yılında lisans daha sonra yüksek lisans eğitimi tamamlayarak elektrik yüksek mühendisi olarak yurda döndü. 1950 yılında göreve başladığı ETIBANK İşletmesinde çeşitli görevler aldıktan sonra Genel Müdür oldu. EMO 2. Dönem YK Üyesi, TMMOB 7. dönem YK üyesi, EMO 12. Ve 13. Dönem YK Başkanlığı, 15. ve 16. Dönem Oda Onur Kurulu Üyesi görevlerini üstlenmiştir.

teknik eleman kuruluşları ile ortak biçimde çalışmalar sürdürmüş ve o dönemdeki kamu teknik elemanlarının sendikası "**TEKSEN**"nin yürüttüğü forumlarda teknik elemanların üretimdeki yeri belirlenerek "devlet memuru" statüsünün teknik elemanlara uygun olmadığı açıklanmış ve bunların bir sonucu olarak biri iki gün, diğeri bir günlük olmak üzere üç günlük iş bırakma eylemi gerçekleştirilmiştir.

1971 yılında düzenlenen 17.Genel Kurul'da, bir yıldır Oda yönetimine egemen olan devrimci/demokrat mühendisler grubuna karşı, mesleki çalışmalarda yeteri kadar etkin olamamak ve tabanın somut taleplerinin çok ötesinde siyasal yazılar yayınlamak savını öne süren kimi sağcı ve sosyal demokrat üyelerin ortak bir liste ile güç birliği yapması üzerine yaşanan olaylı bir genel kuruldan sonra, mahkeme kararı ile oda yönetimi dörde üç bir çoğunlukla devrimci/demokrat mühendisler tarafından kazanılmış, Oda yönetimine karşıt grupların çabaları sonucu Oda'ya mahkemece tedbir konulması ve yönetim kurulundan dört kişinin Ceza Yasasının 141. ve 142. maddelerine muhalefetten tutuklanması nedeniyle çalışmalar 6 ay aksamış ve bu dönemin 6 aya sığdırılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Öte yandan 12 Mart 1971 Muhtırası döneminde kurulan 'partiler üstü hükümetin' yapmak istediği Anayasa

değişiklikleri sırasında, devrin başbakanın demokratik görünme çabası içerisinde konunun kamuoyunda tartışılmasını istemesi üzerine EMO, o günün koşullarında böyle bir tartışmanın gerçekten yapılacağına inanmadığını, söz konusu değişikliklerin önceden belirlenmiş olduğuna ve tavrın göstermelik niteliğine değinerek ortaya koymuş ve demokratik hak ve özgürlüklerin özünü zedeleyecek nitelikteki Anayasa değişikliklerinin karşısında olmayı yurtseverlik gereği saydığını açıklamıştır.

1972 yılında Odamızın katıldığı ve sürdürdüğü çalışmalara gelince; teknik elemanların ekonomik sorunları üzerinde durulmuş, TMMOB'nin gerçek niteliğine kavuşması için Odalararası ortak çalışmalar sürdürülmüş, ülkemizde üretilen malların kalite kontrollerini yapan ve standartları hazırlayan Türk Standartlar Enstitüsü'nün sürdürüldüğü keyfi yönetimine ve yapılan yolsuzluklara karşı büyük bir kampanya açılarak bu kuruluşun ve yöneticilerinin gerçek yüzü kamuoyuna açıklanmış, kaliteli malzeme üretim ve kullanımını özendirmek ve dolaylı olarak tüketiciyi korumak amacıyla ülkemizde üretilen elektrik ve elektronik araç ve gereçlerine **EMO KALİTE BELGESİ** verme işlemi uygulamasını yaygınlaştırmıştır.

PROF. DR. MUSTAFA PARLAR

1925 Rize, Hemiş İlçesi Yayla Köyü doğumlu. 1949 yılında Illinois Teknoloji Enstitüsü'nden elektrik mühendisliği lisans diplomasının ardından A.B.D.'de çeşitli eğitim kurumlarında yüksek lisans ve doktora dereceleri aldı ve bir süre yard. Prof. olarak çalıştı. 1957 yılında girdiği ODTÜ'de dekanlık ve rektörlük de içinde olmak kimi idari görevler üstlendi. 1973 yılında milletvekili seçildi. EMO'da 14.Dönemde YK Üyesi, 15.Dönemde YK Başkanlığı görevlerini üstlenmiştir.

SEYFİ KİPMEN

1902 Aksaray doğumlu. 1915 yılında girdiği Deniz Harp Okulu'nun ardından Marconi College, Ecol Superieur d'Electricity'de okudu. TSK Fen ve Sanat Genel Müdürlüğünde denizelektrik ve telsiz uzmanı olarak başladığı görevinde 1957 yılında Tuğgeneral oldu. 1960 yılında emekliye ayrıldı. Ünlü Şair Nazım Hikmet'in sınıf arkadaşı olan S.Kipmen renkli ve samimi kişiliği ile EMO'nun zor günlerinde ilginç görev ve sorumluluklarla katkı koymuş,1989 yılında EMO'nun Onursal Başkanı seçilmiştir.1993 yılında yitirdiğimiz S. Kipmen EMO 14.,15., 16. Dönemlerde Oda Denetleme Kurulu Üyelik görevlerini üstlenmiştir.

NEDEN SARI SAYFA

Bu sarı sarı sayfaların ne lüzümü var efendim? Biz teknik elemanız. Politika ile uğraşmak bizim işimiz değildir. Aslında politika ile uğraşmak çok zaman ister. Aylak adam işidir. Biz mesleğimizin gereğini yerine getirince ötesine karışmamalıyız, iyi araştırmalar yapsak, Türkiye'yi sanayileştirir böylece ithalâtı azaltarak yurtseverliğimizi göstermiş oluruz. Üst tarafı bizi ilgilendirmez. Üst tarafını yukarıdaki yetkililer halleder. İşte bu yüzden sarı sayfalar lüzumsuzdur. Lüzumsuz ne demek efendim? Düpedüz suçtur. Bizim gibi politika ile uğraşmayan adamların odası nasıl politika ile uğraşmıştır?»

Şimdiye kadar Odamızın ve Yayın Kurulumuzun izlediği yola karşı yöneltilen eleştirinin özeti budur. Bu eleştiri haklı bir eleştiri midir? Yoksa tarafsız görünüp kafaları bulandırmaya çabalayan ve aslında iktidarın politikasını hakim, tutmak isteyen bir azınlığın mühendis saflarına "yaymaya çalıştığı bir kof fikir midir? Öyle görünüyor ki bu mesele mühendis topluluğu içindeki çelişmelerin su yüzüne çıkmış ifadesidir...

Bugün yurdumuzda ,işçiler-köylüler aydınlar ve gençlerin emperyalizme karşı mücadeleleri bütün şiddetiyle devam etmektedir. Bizim ödevimiz bu mücadeleye omuz vermektir.Şimdiye kadar geniş mühendis kitleleri çok çeşitli etkenlerle bu mücadeleden uzak kalmışlardır. Bugün yavaş yavaş gelişmekte olan mücadelemiz içinde ortaya çıkan ve şimdiye kadar aramızda hakim olarak doğru hedeflere yönelmemizi önleyen yanlış görüşleri eleştirmek gerekmektedir. Bunların ön önemli ve etkili olanlarından biri "politika ile uğraşmama görüşüdür"

Nasıl ki düşüncüyü madde ,yani maddi hayat belirlerse, politikayı da sanatı da hukuku kültürü v.s. ,yi de ekonomi belirler ve tayin eder. Fakat bu ilkinden "ekonomik gelişmeler nasıl olsa her şeyi tayin eder, beklileyim her şey düzelsin" şeklinde bir görüşe varmak olanaksızdır Burada başka gerçeği belirtmek sorunu berraklığa kavuşturur. Ekonomi politikayı belirlediği gibi, politikada ekonomiyi kumanda eder.,"politika ekonominin yoğunlaşmış ifadesidir" derken anlatılmak istenen budur.

Böyle olunca "ben politika ile uğraşmam "diyen bir insan aslında tarafsız bir tutumu belirlemiş olmaz .O eğer bilgisizlik yüzünden böyle davranmıyorsa,onulmaz bir biçimde emperyalizmin propagandasına kanmış demektir. Aslında halk kitlelerinin politikayla uğraşmamasını isteyen , ekonomiyi ve toplum hayatını her yönüyle ellerinde tutmak isteyen emperyalizm ve işbirlikçileridir...